

Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Stjørdal, 26. september 2019

Dette brevet sendes på vegne av: Trondhjems Turistforening, Nord-Trøndelag Turistforening, Norsk Ornitologisk Forening avd. Trøndelag, Norsk Botanisk Forening Trøndelagsavdelinga, Naturvernforbundet i Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskeforening Nord-Trøndelag og Norges Jeger og Fiskeforening Sør-Trøndelag.

Høringsuttalelse til NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land

Innledning

Vi takker for muligheten til å komme med innspill. Vi vil i denne høringen uttale oss om en rekke forhold knyttet til «NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land» (heretter omtalt som «nasjonal ramme»), herunder temaer knyttet til naturmangfold, økologi, friluftsliv, folkehelse, jakt og fiske, samt forholdet dette har til lokalt og regionalt planarbeid, nasjonalt lovverk og internasjonale konvensjoner. Vi vil også - på oppfordring fra prosjektleder for nasjonal ramme, Erlend Bjerkestrand - uttale oss om forhold knyttet til gjeldende konsesjonspraksis og det vi mener er svakheter rundt denne.

Vi henviser også til uttalelser gitt av Naturvernforbundet i Trøndelag, Nord-Trøndelag Turistforening, Trondhjems Turistforening og NJFF Nord-Trøndelag.

Sammendrag og konklusjoner

- Tanken bak en nasjonal ramme for vindkraft er god og forslaget bør videreutvikles som styringsverktøy for utbygging av vindkraft på land og til havs. Eksklusjonskriterier må i mye større grad ta hensyn til naturverdier og friluftsliv.
- Trøndelag har en svært høy samlet belastning av landbasert vindkraft, og vi er derfor negative til mer vindkraft i fylket vårt.

Forum for
natur og friluftsliv
Trøndelag

Kjøpmannsgata 12, 7500 Stjørdal
trondelag@fnf-nett.no / 97726263
www.fnf-nett.no/sortrondelag
Org. nr.: 916627831

- Friluftslivseksklusjonene som ligger til grunn for forslaget er mangelfulle, og vi har lagt ved nye forslag.
- Naturmangfold og urørt natur må tillegges langt større verdi i en nasjonal ramme. Urørt natur (iht. INON-definisjonen) minker stadig i omfang, og vindkraftverkene legges ofte til områder langt unna folk. De mest sårbare artene og økosystemene blir dermed de mest skadelidende.
- Konsekvensene for samlet belastning av eksisterende kraftverk og konsesjoner er ikke tilfredsstillende belyst, og heller ikke på langt nær for eventuelle fremtidige utbygginger. Det kreves utredninger av virkninger fra dagens utbygging, sannsynligvis over mange år, før man kan foreta en grundig nok vurdering av de reelle konfliktene og om eventuelle nye konsesjoner kan tildeles.
- Dagens konsesjonspraksis oppleves som urettferdig, udemokratisk og med en lite etterprøvbar samfunnsnyttevurdering av kraftbehov satt opp mot natur- og friluftslivsverdier. Praksisen med å vektlegge utredninger foretatt i korte tidsrom fremfor fagetatenes anbefalinger er lite drøftet og fremstår uforståelig for alle utenfor OED og NVE.

Bakgrunn

Nasjonal ramme er en samstilling av eksisterende kunnskap knyttet til de fleste forhold som berøres av vindkraftutbygging. Rammen har ledet til et kartgrunnlag over de områdene som anses å være best egnet til vindkraft på land. Det er på mange måter en ramme som er etterspurt av natur- og friluftslivorganisasjoner i landet, og som i våre øyne har resultert i en sårt tiltrengt debatt og bevisstgjøring rundt et lite prioritert tema i regional- og nasjonal presse. Nasjonal ramme kommer på bakgrunn av energimeldingen fra 2016, og følgelig har dagens debatt ført til en tolkning av hva rammen ønsker å oppnå utover en utpeking av de minst konfliktfylte områdene for slik utbygging. Vi ser at rammen ikke sier noe om antall kraftverk eller mengde kraftproduksjon det legges opp til, men vi er likevel bekymret for hvilket signal og hvilke føringer rammen vil føre med seg for fremtidig energipolitikk.

I forrige høringsrunde ble det hovedsakelig etterspurt regionale verdier som kunne være aktuelle eksklusjonskriterier. Vi fulgte bestillingen og fokuserte på det som manglet mest i eksisterende databaser; viktige og svært viktige regionale friluftslivsområder (i Trøndelag). Vi presiserte tydelig at vi mente tiden var for knapp til å utrede alle ønskelige forhold som burde ligge til grunn for en slik ramme, men leverte allikevel et betydelig kunnskapsgrunnlag på nevnte verdier. Dette var i stor grad kunnskap fra kommunenes friluftslivkartlegging, men også informasjon fra fylkets største natur og friluftslivsorganisasjoner som kjenner utmarka bedre enn de fleste. Da forslaget til nasjonal ramme forelå 1. mai kunne vi dessverre se at våre innspill knyttet til viktige friluftslivsområder ikke ble tatt hensyn til, og at vår bekymring rundt den samlede belastningen for trøndersk natur heller ikke fremsto tungtveiende i NVEs eksklusjonsprosess.

Våre merknader

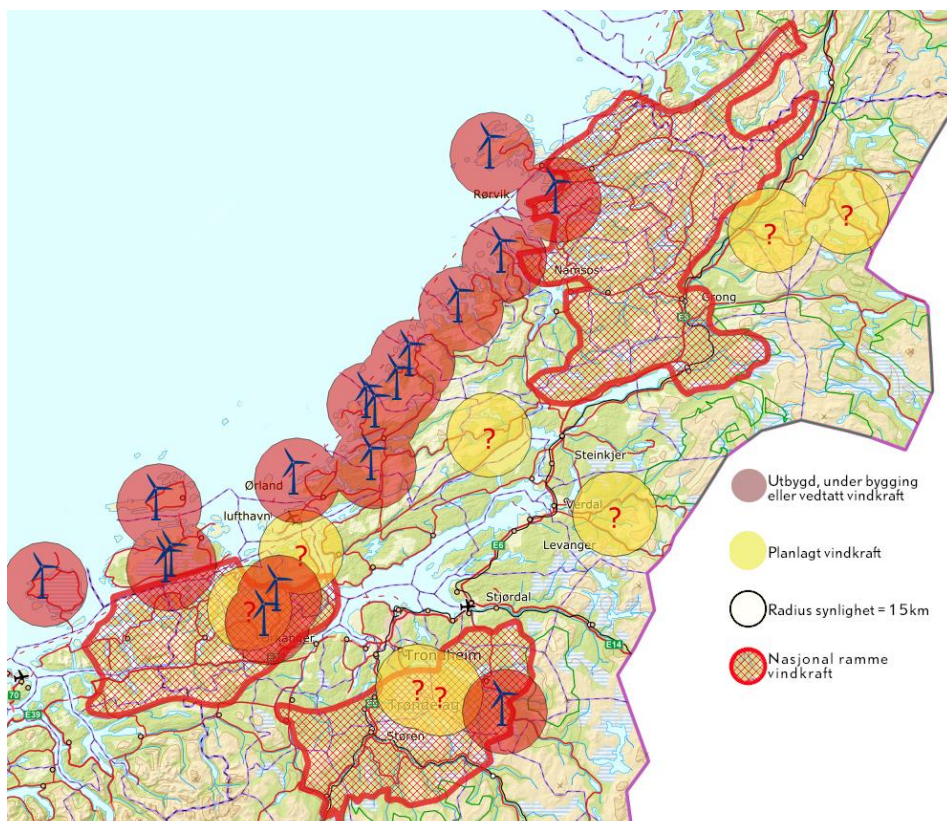
Bakgrunn for
motstand og samlet
belastning i
Trøndelag

Trøndelag er, etter at Fosen-utbygginga er satt i drift, det fylket som produserer mest vindkraft i Norge. I tillegg kommer flere andre prosjekter under bygging (Sørmarkfjellet i Flatanger, Stokkfjellet i Selbu) gitte konsesjoner uten investeringsbeslutning (Remmafjellet i Orkland, Innvordfjellet i Flatanger), og en konsesjonssøknad som skal behandles for

prosjektet Svarthammaren i Snillfjord. Pågående vindkraftutbygginger på Frøya, i Flatanger og på Fosen har ført til store folkelige protester i Fylket. Så mye at Trøndelag er det fylket som har størst andel innbyggere som konsekvent er imot all form for landbasert vindkraft¹. Det er vanskelig å se det fulle bildet av konsekvenser når man har så mange prosjekter som fortsatt ikke er ferdigstilt og som også skal starte bygging om ikke lenge. Når Trøndelag har fått 40% av det totale arealet i foreslått nasjonal ramme så blir det veldig overveldende.

Svært mye av motstanden baserer seg på at de nære fjellene som folk bruker til rekreasjon og naturopplevelse blir dramatisk forandret. Dyreliv blir skadelidende og landskapsopplevelsen blir en helt annen.. Legg til at lokale ringvirkninger og verdiskaping knyttet til landbasert vind er minimal², så finner man mye av svaret for den lave aksepten. Det er en norsk verdi å gå på tur og være stolte av fjord- og fjellnaturen vår. Dette er en eksportnæring som vi kan markedsføre og selge, men den lar seg ikke kombinere med en industrialisering av de samme områdene. Kommunene som berøres av forslaget i Trøndelag er nesten overveldende imot. FNF Trøndelag har fått tilbakemelding fra nesten samtlige kommuner om at de har levert eller skal levere høringsuttalelser som går imot at deres kommuner blir vindkraftområder.

Med så mye konflikt og motvilje i fylket vårt har vi landet på at det ikke kan bygges ut mer landbasert vindkraft i Trøndelag, og at de Trønderske områdene må fjernes fra forslaget.

Figur 1: Samlet vindkraftbelastning i Trøndelag illustrert

¹ <https://www.dagbladet.no/nyheter/flertallet-sier-ja-til-vindmoller-i-norsk-natur/71457782>

² <https://www.tv2.no/a/10768764/>

Konsesjonspraksis – erfaringer og svakheter

Vi har etter hvert fått god erfaring med det å være en høringspart i kraftutbyggingsaker. I retrospekt - og med dagens debattklima som bakteppe - ser vi at mange av våre negative innspill til konfliktfylte prosjekter kanskje hadde fått gjennomslag om befolkningen hadde den kunnskapen om negative aspekter knyttet til vindkraft som de har i dag. Dette berører noe av svakheten vi mener ligger i dagens konsesjonspraksis. Den har blitt for mye styrt av politiske mål om fornybar energiproduksjon fremfor våre like viktige mål om bevaring av biologisk mangfold, stanse nedbygging av inngrepsfri natur, samt oppfylle internasjonale forpliktelser. Et eksempel er Snillfjordprosjektene (Remmafjellet, Geitfjellet og Svarthammaren) hvor fylkesmannen fremmet en miljøfaglig innsigelse, men som etter møter med NVE trakk innsigelsen på bakgrunn av politiske mål om fornybarproduksjon.

Miljødirektoratet har i prosjekter klassifisert miljøpåvirkningen med verst tenkelige score, men allikevel har konsesjon blitt gitt. Dette er to av flere eksempler hvor naturhensyn havner i andre rekke, og instansene som skal ivareta disse hensynene blir oversett. Dette og mye annet har gjort befolkningen mer kritiske til denne raskt voksende industrien. Vi vil her liste opp en del konkrete svakheter vi mener har ført til den situasjonen vi har i dag.

- Hvordan vektet *egentlig* fordelene og ulempene? I vedtakende følges en oppramsing av fordeler og ulemper opp med en konklusjon hvor det tildeles konsesjon eller ikke ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Men hvordan har dette blitt vektet? I miljødirektoratets grundige undersøkelse av 15 vindkraftkonsesjoner kan vi lese følgende:

Etter Miljødirektoratets vurdering, kan det i «bakgrunn for vedtak» være vanskelig å se hva som er lagt vekt på i avveilingen mellom hensyn til miljøverdier og samfunnsnytte. I omtalen av konsekvensene for miljøverdiene vises ofte til utbyggers utredninger og mindre grad til miljømyndighetenes vurderinger, uten at det begrunnes. Miljødirektoratet mener at valg av kilder i slike tilfeller bør drøftes og begrunnes. Sammenlignet med vurderingene av miljøverdier og –konflikter, er vurderingene av samfunnsnyttene mindre konkret og det kan være vanskelig å se hvilke forhold som tillegges vekt i avveilingene. Begrunnelse og vektning av de ulike hensyn kan også være vanskelig å lese ut fra «bakgrunn for vedtak».³

Dette er erfaringer vi selv deler og gjelder både vedtakene fra NVE og OED. Ville en uavhengig tredjepart fattet samme vedtak på bakgrunn av de samme utredningsdokumentene? Etterprøvbareheten og usikkerheten rundt dette svekker den åpne og demokratiske behandlingen som energimyndigheten prøver å ivareta. Vi deler også miljødirektoratets kritikk vedrørende manglende utgreiing og drøfting rundt hvorfor konsekvensutredningen vektet tyngre enn miljødirektoratets og fylkesmannens anbefalinger.

- Endringer i vilkår og lang konsesjonstid. Fra melding om oppstart, grunneieravtaler blir signert, utredninger blir gjennomført, og kommunen gir sin velsignelse går det for lang tid til realisering etter endelig vedtak. Dette har myndighetene nå erkjent selv og burde gi grunnlag for at en del gamle, urealiserte konsesjoner sees på med nye øyne. Erfaringene og folkeopinionen kan endres drastisk med tiden, og innbyggere og politikere blir tatt på senga når investeringsbeslutning «plutselig» blir tatt. Det som likevel skaper mest uro er de

³ https://www.nmf.no/wp-content/uploads/2019/06/Rapport-Milj%C3%B8dir.-20.10.2015-Vindkraft_Ha%CC%8Andringen-av-milj%C3%B8hensyn-i-konsesjonsordningen.pdf

vesentlige endringene som gjøres fra det man ble forespeilet. Veinettet kan bli drastisk endret, turbinhøyde blir mange titalls meter høyere, plassering av turbinene avviker fra det som ble lagt frem av utbygger, og konsesjonen kan sågar bli solgt til helt andre selskap som ikke nødvendigvis tenker å følge opp uformelle avtaler. I tillegg ser vi at medvirkningsmulighetene i denne fasen er sterkt redusert. Et eksempel er Sørmarkfjellet hvor økonomihensyn gjorde at miljødirektoratets anbefaling ikke ble tatt hensyn til (se rapport i fotnote 5), og dette skjedde på Frøya hvor kommunen ikke ønsket prosjektet når dagens teknologi med høyere turbiner lå til grunn. Et annet klanderverdig forhold er vesentlige økninger i effekt som gir svært liten forutsigbarhet (for eksempel Mååkånuten). Dette vil i praksis kunne åpne for at utbygger søker om mindre prosjekter med lavere konfliktgrad, for å deretter søke om utvidelse av prosjektet når konsesjonen foreligger.

- Kan prosjekter «hoppe over» en eller flere av trinnene i en vindkraftkonsesjon? Tunge arealsaker som vindkraftutbygging krever forutsigbarhet blant innbyggere. Vindkraft splitter bygder, og mange har vindkraftutbygging som valgkampsak høsten 2019 (kommune- og fylkestingsvalg). Vindkraftprosjekter som er meldt «avsluttet» hos NVE fanger ikke nødvendigvis oppmerksomheten til innbyggere ved valg. At det tilsynelatende finnes en åpning for å gjenoppta gamle prosjekter og «hoppe» inn i trinn 2 eller 3, svekker de demokratiske prosessene som kreves, og skaper gjerne rykteflom og usikkerhet i bygda. Vi ønsker en tydelig redegjørelse for hva som kreves for at utbygger skal slippe trinn 1 eller 2 (dette er tidligere etterspurt, men ikke besvart av NVE).
- Forholdet til andre planer er i beste fall uklart. Regionale planer for vindkraft har i mange tilfeller blitt oversett, både når det gjelder ønsket lokalisering av vindkraft i fylket og mengde kraft som forventes/ønskes produsert. Lokale areal- og samfunnsplaner blir i varierende grad tatt hensyn til. Den lange tiden det tar fra konsesjon til realisering har i flere tilfeller ført til at kommuner må gi dispensasjon fra egne arealplaner hvor man ikke har ønsket å båndlegge et areal til en industriutbygging man ikke tror kommer til å skje. Det er også uklart hvordan dagens regionale planer, som for eksempel «regional plan for arealbruk i Trøndelag», vil vektlegges i fremtidige utbygger. I nevnte plan legges det ikke opp til noe som helst vindkraft på land, og det er en slik forutsigbarhet vi i organisasjonene ønsker oss når planarbeidet omsider er fullført.

Figur 2: Skjermdump NVE. De 6 trinnene før en utbygging kan starte.

Friluftsliv

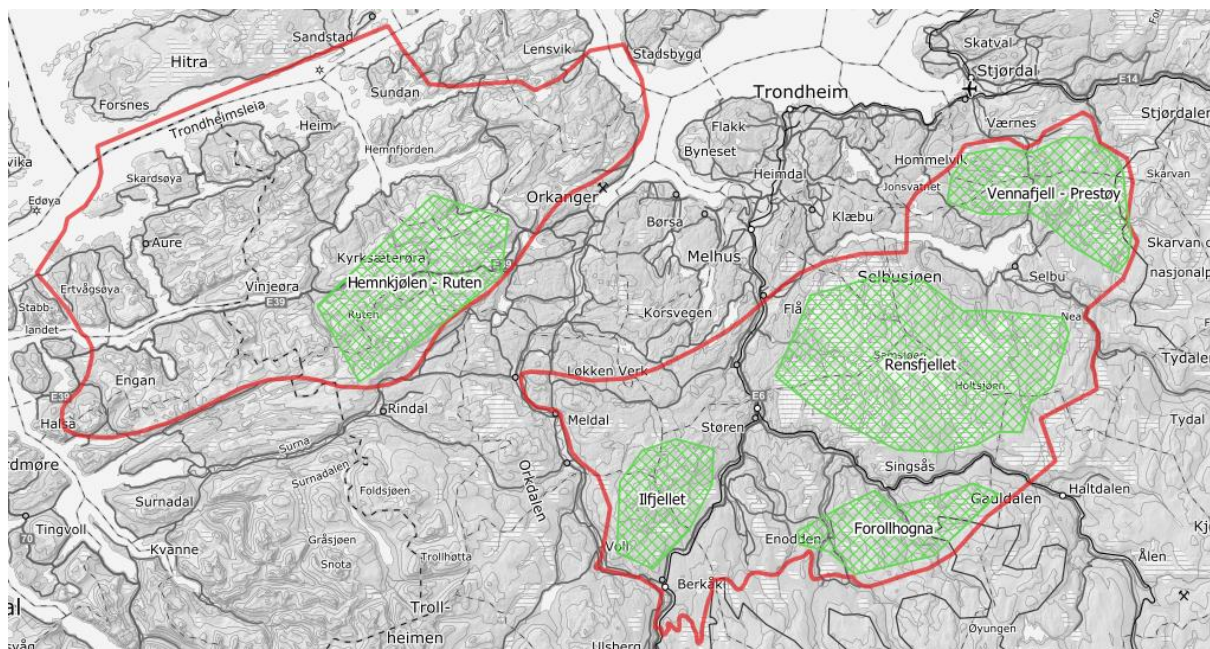
I forslaget til nasjonal ramme er det gjort eksklusjoner på bakgrunn av friluftslivsverdier. Vi velger å fremholde friluftsliv i naturområder, og helst i områder med urørt preg. Når vi går på tur i fjellet søker vi naturlige opplevelser. Vår mening er at vindkraftanlegg er industriområder som omformer landskapet til noe ganske annet som igjen forringer denne opplevelsen.

NVEs forslag til nasjonal ramme støtter seg i veldig stor grad på Miljødirektoratets anbefalinger om friluftslivsekklusjoner, som igjen støtter seg på informasjon fra naturbase og allment kjente utfartsområder – typisk nasjonalparker og lignende. Arealbruksavveininger som dette viser også at kartleggingsmetodikken som er brukt for å kartfeste og verdisette områder for friluftsliv ikke gir noe brukbart uttrykk for hvor viktige ulike områder er. Områdeverdi for friluftsliv er knyttet til egenskaper, men først og fremst til hvordan de ligger i forhold til befolkninger og hvordan befolkningen har tilgang på ulike områdetyper.

Problemet er også at informasjonen som er lagt inn i naturbase er mangelfull. Det er svært mange kommuner i Trøndelag som ikke har lagt inn sine friluftskartlegginger her, og det er en del kommuner som ikke har gjennomført friluftskartlegginger. Vi vil her komme med en del supplerende informasjon om friluftslivsverdier som vi mener bør være avgjørende for spørsmålet om hvorvidt NVEs foreslåtte områder skal inkluderes i nasjonal ramme eller ikke.

Nærfjellområder – svært viktige for friluftslivet

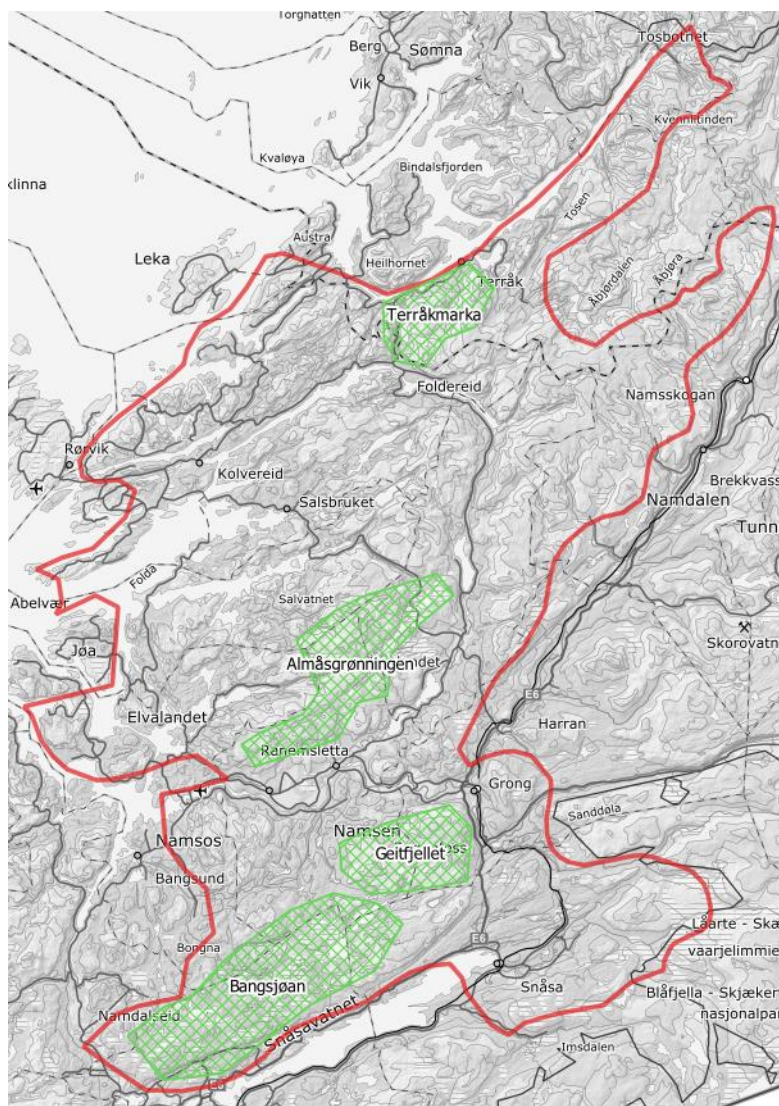
Av de drøyt 500 000 som bor i Trøndelag (inkl. studenter) bor nær 2/3 i Trondheimsområdet, i kommunene langs fjorden fra Stjørdal til Orkanger. Både antall og andel er økende. I forhold til befolkningsgrunnlaget er nærmarene særlig små i denne delen av fylket. Ferdslsslitasjen er allerede stor. I denne situasjonen er det svært viktig å ha tilgang nærfjellområder (figur 3).

Figur 3: Nærfjellområder og viktige regionale friluftslivsområder i foreslåtte vindkraftområder "Indre Sør-Trøndelag" og "Grenseområdene mellom Trøndelag og Møre". Kilde: FNF Trøndelag.

Både her og ellers i Trøndelag har vi attraktive nærfjellområder med mulighet for å drive allsidig friluftsliv. En stor del av befolkningen kan med reisetid mellom en halv og en drøy time nå større områder med variert skog- og fjellnatur. Variasjonen her er ofte større enn i de sammenhengende fjellområdene utenfor. Områdene har funksjon, muligheter og verdi for friluftslivet som kan sammenlignes med populære områder på Østlandet som Blefjell og Norefjell, med reisetid ca. 2 timer for Osloområdets befolkning. Befolkningen i Trondheimsregionen har gjennom lang tid dratt til traktene i og rundt Rensfjellet, Hemnkjølen, Ruten, Ilfjellet og Vennafjellet. Området Rensfjellet - Brungmarka - Kråklifjellet er det større fjellområdet som ligger nærmest til Trondheim, i avstand knapt 30 km fra byen. Dette området har også mulighet for etablering av direkte sammenheng med nærmarka nærmere byen og de store fjellområdene.

Figur3: Nærfjellområder og viktige regionale friluftslivsområder i foreslått vindkraftområde "Namdalen". Kilde: FNF Trøndelag.

Nord i fylket er det også en rekke populære nærfjellområder som brukes av namdalinger og folk nord i Innherred. Vi vil trekke frem Geitfjellet i Grong, Midterfjellet/ Kvamsfjellet/ Bangsjøan i Steinkjer, Namdalseid og Namsos, Almåsgrønningen i Høylandet/Overhalla og Terråkmarka i Bindal.

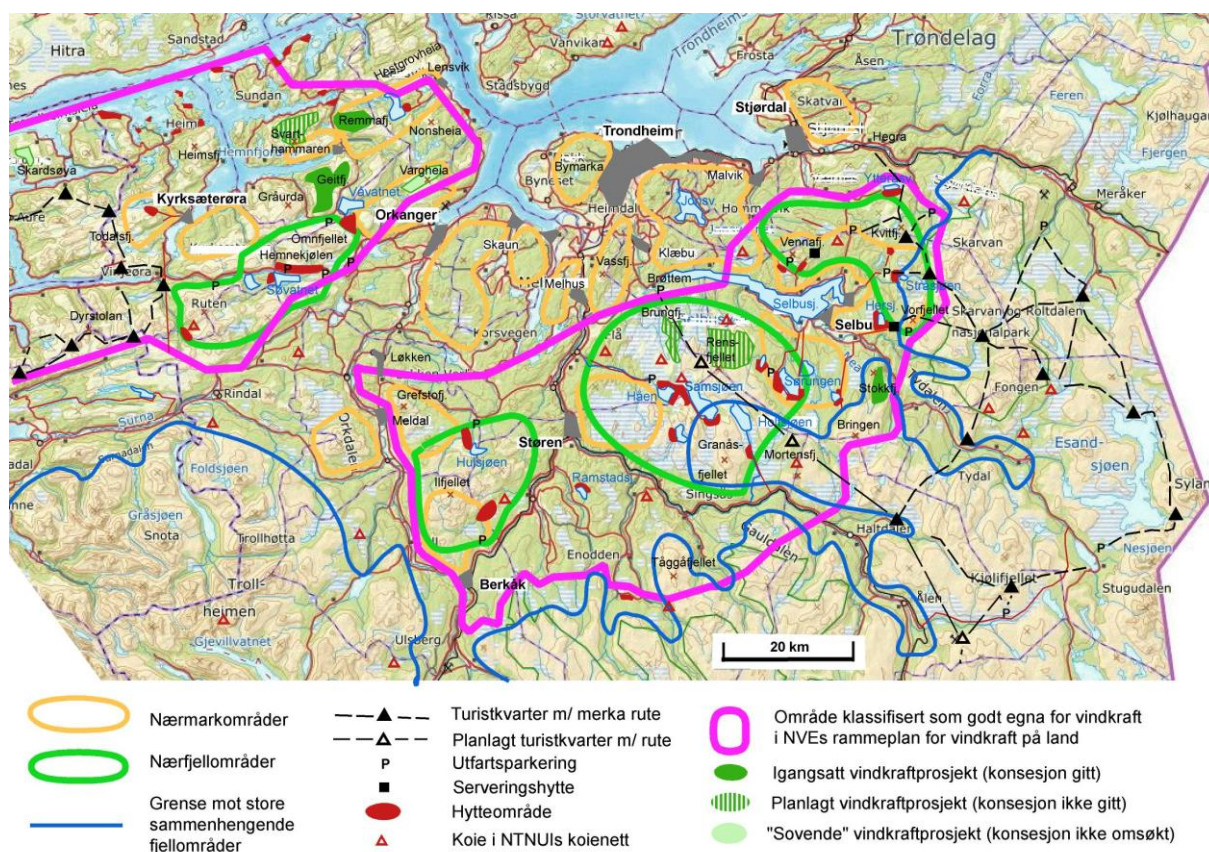
Nærfjellområdene brukes i dag til et vidt spekter av friluftaktiviteter, som dagsturer til fots og på ski, ulike helgeturer med overnatting, jakt og fisketurer, bærturer osv. Mange turarrangement, som tradisjonelle turrenn, foregår også der. I tillegg kommer muligheten for å ta seg gjennom attraktiv natur mellom nærmarkene og de store sammenhengende fjellområdene uten bruk av transportmidler. Aktiviteten utøves av befolkningen i Trondheimsregionen og i de mindre byene og tettstedene, av lokalbefolkningen og folk på de mange hyttene som etter hvert er lokalisert innafor områdene.

Nærfjellområdene er i dag moderat tilrettelagt. Eksempler på tiltak er anlegg av parkeringsplasser, løypepreparering, fiskekultivering og bygging av gapahuker. Turistforeningenes merkarute mellom Stjørdal og Sylan går gjennom et nærfjellområde, og en tilsvarende sammenheng Trondheim (Klæbu) mot Sylan er planlagt, men ikke realisert. Av annen tilrettelegging kan vi nevne Trondheimsstudentenes

«koiennett», som i hovedsak er etablert i disse områdene med kort reiseavstand og tilgjengelighet med kollektivtransport. Det er ganske betegnende for verdien som friluftsområde at de mest besøkte koiene ligger slik til.

For utøvelse av et miljøvennlig og allsidig friluftsliv uten unødig lange reiseavstander er det avgjørende at nærfjellområdene ikke ødelegges av inngrep og utbygginger. Et aktuelt moment i dag er at de fleste av disse områdene, som er svært populære utfartsområder om vinteren, ligger høyere enn nærmarene (typisk bymarka i Trondheim), og derfor blir disse de nærmeste noenlunde snøsikre områdene når vintrene blir varmere. Et annet moment er at attraktive nærfjellområder bidrar til å hindre at presset på verneområdene i de store sammenhengende fjellområdene blir for stort. Utkanten av de store fjellområdene er også viktige som inngangsport fra der folk bor. Å bevare friluftsverdien i disse områdene er derfor svært viktig. I kartet under har vi illustrert hvordan en rekke friluftslivsverdier og interesser berøres av rammeforslaget, samt illustrert omsøkte og eksisterende vindkraftkonsesjoner for å belyse den eksisterende belastningen.

Figur 4: Illustrasjon som viser forskjellige typer friluftslivsverdier i konflikt med forslag til nasjonal ramme. Kilde: Tore Angell-Petersen.

Kartene viser at det i liten grad er tatt hensyn til nærfjellområdene. Kartet over områdene i sør viser også at viktige nærturområder er inkludert i rammeplanens områder. Det samme gjelder nord i fylket, f.eks. for Namsos, Steinkjer og Grong.

Jakt og fiske

I Trøndelag står det tradisjonelle høstingsfriluftslivet sterkt. Jakt og fiske har lange tradisjoner, og folk er vant til å søke til sine nære utmarker for å jakte på fugl og storvilt og fiske i vannene. Trøndelag har 70 000 registrerte jegere. Desidert mest i hele landet. For å kunne jakte og fiske er man avhengig av å ha intakte fjell og åser. Vi vet at hønsefugl (ryper og skogsfugl) er spesielt utsatt for kollisjoner med vindturbiner⁴. De nye vindkraftverkenes store omfang og høye turbiner gjør at vi frykter at vindkraftverk i større grad vil kunne være bestandsregulerende enn det som hittil er påvist. Det er heller ikke tradisjon for å vurdere vindkraftanleggenes påvirkning på vannkilder som ikke er drikkevann. Man ser ofte at vann og bekker fylles igjen og deles med sprengstein. Dette medfører at vannene kan få algeoppblomstring på grunn av nitrogentilførsel fra steinen, og følgen av dette er at vannkjemien i mindre grad støtter livskraftige fiskebestander.

Vindkraft går av ovennevnte grunner ikke særlig godt sammen med hverken jakt eller fiske, men spesielt småviltjakta blir satt under press. Statsallmenninger utgjør 1 162 km² av 11 866 km² som er totalarealet foreslått inkludert i nasjonal ramme i Trøndelag. Dette er særlig verdifulle jakt- og fiskeområder på grunn av lav pris og god tilgjengelighet. For jegere og fiskere er det derfor ekstra alvorlig at det er statsgrunn som blir vindkraftområder.

Naturmangfold og urørt natur

Siden de aktuelle utbyggingsområdene alle er natur uten større inngrep, så vil utbygging i stor grad redusere forekomstene av alle arter i de aktuelle utbyggingsområdene. Med det menes at den største knappheten i et dyrs liv som regel er tilgang på levearealer den trenger for å finne mat og skjul. Mangelfulle konsekvensanalyser med hensyn på forekomster av blant annet truede arter gir ikke et forsvarlig grunnlag for en reell diskusjon av naturverdier kontra utbygging eller ikke. Det må derfor settes en langt høyere standard for konsekvensanalyser gjennom en reell kartlegging av naturverdier i aktuelle områder enn det vi hittil har sett fra utbyggingsmyndigheters side. Videre må slike verdier tillegges verdi og ikke bare krysses av som utført høring i tråd med lovverket, slik det praktiseres i dag. Urørt natur er det lite av i Norge i dag og det minker for hvert år som går. Dette er i strid med de signaler norske politikere har vært med på å vedta i FNs generalforsamling, men som de samme politikerne glemmer så snart de er hjemme igjen. FN har forstått at nå må verdens land verne om den natur som ennå finnes og ikke tillegge disse verdiene en null-verdi med tilsvarende ensidig fokus på næringsliv. Plantasjeskoger har nå erstattet 75% av norsk skog, flere og flere skogsbilveier øker utslippet av karbon, hytter bygges overalt, kysten forsøples og nedbygges av oppdrettsanlegg, og nå skal de siste leveområder for en rekke trua arter ødelegges? De samlede virkningene av disse og andre inngrep fører til en fortsatt tilbakegang for Norges og verdens planter og dyr. Med en fraværende miljøpolitikk og nasjonal miljøpolitikk drevet av næringsinteresser har Norge ingen mulighet til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2020, slik vi har forpliktet oss til. De foreslåtte områdene i Trøndelag har store naturverdier, men som ofte er lite kjent på grunn av dårlig kartlegging. For noen arter er det lettere å bedømme situasjonen, det gjelder spesielt for fuglelivet. Arter som Norge har påtatt seg et ansvar for å bevare er de som listes av blant annet Bernkonvensjonen. Dette er i våre områder blant annet rovfuglarter som hubro og havørn, men også arter som lommer og flaggermus. Disse og mange andre arter kan ikke kombineres med vindkraftverk og de fortrenses dermed fra sine områder når slike industrianlegg etableres. Artene kolliderer også med både bladene og selve tårnene, foruten at kraftlinjer utgjør en konstant kollisjonsfare. Svært lite er kjent om trekkruiter for trekkende fugler og flaggermus i Trøndelag, mens

⁴ <http://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201903419/2729542>

det antas at spesielt kystlinjen er viktig. Radarstudier over flere sesonger vår og høst er derfor påkrevd for å kunne si noe om områdenes betydning for trekket. For spesielt hubro vet vi at den nasjonale bestanden har gått sterkt tilbake og arten har gått fra å være forekommende over store deler av landet til å bli svært fåtallig over bare de siste 20-30 årene. Norge har ikke råd til å miste flere leveområder for hubro skal rest-bestanden kunne bevares. Enhver forekomst av hubro-individer må bli et signal om at områder er for verdifullt til å bli ødelagt gjennom subsidiert vindturbin-utbygging.

Tap av leveområder har i mange år blitt sett på som en av de viktigste årsakene til tap av arter og biologisk mangfold. Dette ble satt tydeligere på dagsorden i den siste rapporten til FNs naturpanel, IPBES fra mai 2019. I Trøndelag berøres mange truede arter og naturtyper av rammeplanen. Fugl, flaggermus og insekter er av de artsgruppene som er spesielt utsatt.

Det vises ellers til uttalelsen fra Naturvernforbundet i Trøndelag der naturforholdene er nærmere beskrevet, både generelt og for hvert av områdene i rammeplanen. Spesielt vil vi vise til det som er skrevet i denne uttalelsen om manglende vektlegging av føre-var-prinsippet.

Vindkraft på land i Trøndelag blir i stor grad lagt til urørte områder, og en stor del av de INON-områdene som er igjen i fylket ligger innenfor områdene i rammeplanen. Inngrepene er så omfattende at det for Midt-Norge sin del representerer det største naturinngrepet regionen har blitt utsatt for. Når NVE nå har foreslått tre nye store områder for utbygging i Trøndelag, utgjør dette en alvorlig trussel mot naturmangfoldet i regionen.

Påvirkning på myr

Selv om det er gjort veldig mye godt arbeid fra NVE med å fremskaffe et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig på kort tid, så mangler det etter vår mening litt belysning av hvordan dette påvirker for eksempel myrer. Det er per i dag ingen praksis som tilsier at man ikke kan bygge eller etablere industri på myr. Det er opp til kommuneplanleggerne å bestemme når de avsetter arealformål, eller til saksbehandlere i NVE når de skal vurdere å gi konsesjon til et kraftverk. Svært sjelden er negativ påvirkning på naturtypene myr problematisert eller drøftet i utbyggingssaker. Myrer er våre beste karbonlager, og mange myrtyper er truede naturtyper. Stortinget vedtok i vår et forbud mot nydyrking av myr nettopp på grunn av myras verdi som karbonlager og hjem for et rikt arts mangfold. I Skottland er det gjort studier⁵ som viser at myrer kan bli utslippskilder i stedet for karbonlager hvis vindkraft får ta hull på myrene. Vi savner et klimaregnskap som tar hensyn til potensielle utslipp fra myr i utredningsgrunnlaget.

Fredrik Fredriksen
Koordinator
FNF Trøndelag

Marius Nilsen
Koordinator
FNF Trøndelag

Dokumentet er elektronisk godkjent

⁵ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421513010896>

